

áttűnések

A koroncói Értelmi Fogyatékosok Rehabilitációs Intézetének új szállásépülete

szöveg: Haba Péter / fotó: Häider Andrea

Sokáig nem hitte volna senki sem, hogy a „némasággal” vádolt modern építészet (vagy legalábbis a modernnek nevezett épületekre jellemző formarend) egyszer majd – különböző alkotómódszerek révén – beszélni kezd. A hűvös absztrakción, formai redukción alapuló elvrendszer híveinek egy része, bármilyen elkötelezett volt is, már a második világháborút követően felismerte – vagy ha nem, hát érezte –, hogy a hagyományok, a mindenki számára érthető építészeti „köznyelv” nélkül egyre nehezebben megy. Antropológiai-etnológiai jellegű kutatások eredményeként olyan alapvető, egyetemes építészeti toposzokat véltek felfedezni, amelyek alkalmazásával minden historizálás, eklektizálás nélkül az épített környezet a használók számára tartalom hordozójává, identifikálhatóvá válik. Úgy gondolták, hogy ezek az építészeti „ősformák” majd az „otthon”, egyáltalán, a „hely” érzetét keltik föl a használókban, mivel azok a bennük élő különböző „házfogalmakra” asszociálnak.

A koroncói Értelmi Fogyatékosok Rehabilitációs Intézetének új szállásépülete végső soron ennek a gondolatnak adja új aspektusát. Bár a tervezők, Csillag Katalin és Gunther Zsolt egy alapvetően szigorú geometriájú, a klasszikus finn-skandináv modernizmus és a kortárs osztrák építészet minimalista jellegű irányának hatása alatt álló épületet alkottak, voltaképp egyes momentumok tekintetében azoktól el is szakadtak. A körülmények ösztönözték őket, hogy a legelőkelőbb építészeti hagyományok vizsgálata felé forduljanak – a megbízónak ugyanis formai szempontból csak egyetlen, de annál lényegesebb megkövetése volt: az épületet magasztosabbal – a modern ősellenségével – kell lefedni. A tervezők egészen sajátos megoldáshoz jutottak: a rendkívül egyszerű, téglány alaprajzú, egyik hosszoldalon finom lamella-szerkezettel kialakított tornácszerű előtérrel bővített építményt úgy tervezték, mintha a tetővel nem kellene számolniuk – azt önálló,

kompakt egységként kezelték. A cseréppel borított, szinte deklaratív rurális faszerkezet mégsem szeretlen függelékként illeszkedik az épülethez: az építészek nüansznai gesztusokkal (pl. a tető az emeleti terasz fölött lebegni látszik, az egyik hosszoldalon a falaktól elválva a tornác ácyszerkezetére támaszkodik, kétoldalt nincs lezárva oromfalakkal) a két egység között teljesen kötetlen viszonyt teremtettek; az inkább modern karakterű épület és az ősi, asszociatív jellegű tetőforma esztétikai értelemben megnyílik egymás felé. Együttélésük „sokértékű”, egyfelől egymásra utaltak, másfelől szabad, önálló életet élnek – tervezőik „rajátszanak” a kettő ellentéteségére, ugyanakkor a hagyományos és modern formák egymásba áramlásából eredő különös hangulat számukra a mű legfontosabb mozzanata.

A formák, karakterek, hangulatok egymásba áttűnése a ház maga: a tető és a ház kölcsönös egymásra hatásához hasonló viszony áll fenn az épület és a természet között is. A belső terekben a mindenütt keresztülszaladó napfény révén felélénkülnek a falak barnái-sárgái, s az épületet övező gyönyörű fenyves látványára felelnek. A homlokzatok éppígy azonosulni látszanak a természettel: a nyersen hagyott és festett ablakkeretek váltakozása, a falfelületek tört, pasztelles árnyalatai – a formák, a szerkezet kimért geometriája ellenére – a környezet tükörképeként alkotnak heterogén, szinte „festői” összkepet. Talán nem túlzás azt mondani, hogy a modern absztrakció és a természetutánozó alkotói attitűd áttűnése ez. Az épület lényege tehát nem az idézetszerűség, a motívumok szembeállítás, hanem különböző minőségek, szemléletmódok szintetizálása – kísérlet annak bizonyítására, hogy amiket eddig ellenségeknek hittünk, a dolgok távoli összefüggésében képesnek mutatkoznak arra, hogy egyelőnyegűvé váljanak.

A nyílások váltakozva nyersszíneük illetve festettek. A kialakított színek kompozíciója a környező fenyves látványára felel.
The windows are alternately plain wood and painted. The colour composition corresponds to the view of the pine-woods

Antik és modern: a ház ősfarmájának és a letisztult modernitás ikonjának együttélése
Antique and modern: coexistence of the traditional house form and the icon of streamlined modernity

Építész: Csillag Katalin, Gunther Zsolt (3h Építésziroda)
Munkatárs: Sallai Krisztián, Glavanovics Orsolya, Kiss András
Tartószerkezet: ifj. Szép János
Gépezet: Szűcs Péter
Villamosság: Perger Agoston
Közmű: Horváth István

A falamellás tornác az erdei fákra adott, transzponált építészeti válasz
The wood-lamella portico is the transposed architectural response to the trees in the forest

Fusions

Rehabilitation Institute for the
Mentally Disabled in Koroncó,

New Accommodation Building

text by: Péter Haba / photos by: Andrea Häider

For a long time, nobody believed that “dumb” modern architecture (or at least the modernist idiom) could, by mere architectural devices, be made to “talk”. But after the Second World War, some followers of the movement, despite their commitment, began to recognise – or at least to feel - that a system based on cool abstraction and formal reduction was increasingly difficult to sustain without traditions and a “colloquial” language of architecture understandable by everyone. Research of an anthropological-ethnological nature suggested that certain fundamental, universal architectural notions, applied without any historicisation or eclecticism, serve to convey the content of the built environment, thus rendering it identifiable to its users. It was thought that these architectural “archetypes”, which people who occupy the buildings associate with inherent “house concepts”, generate a sense of “home” and “place”.

The new accommodation building of the Rehabilitation Institute for the Mentally Disabled in Koroncó presents a new aspect of this line of thought. The architects, Katalin Csillag and Zsolt Gunther, although their building takes its cues from the minimalism of classic Finnish-Scandinavian modernism and contemporary Austrian architecture, have also made a break from these

in some respects. The circumstances have encouraged them to an exploration of the most elementary architectural traditions. Their client made only one stipulation regarding architectural form, but a definitive one: in the face of all modernism, the building had to be topped by a pitched roof. The architects response was inventive: the building has an extremely simple, rectangular floor plan extended by a portico with a lamellar structure on one long side, all designed as if it was entirely unconcerned with the roof. The latter forms a standalone, compact unit, a declarative rural tile-clad wooden structure, but not at all a jarring appendage. Appearing to float over the upstairs terrace, propped on the timber structure of the portico along one side, and not closed by gables on two sides, the roof establishes informal relationships between the two units, in a kind of mutual aesthetic opening-up of the modern building and the ancient, associative roof form. Their coexistence is “multivalued”, both interdependent and free, autonomous. The architects play them off against each other, but achieve a special mood out of the interdiffusion of traditional and modern forms which, for them, is the most important aspect of the building. Forms, characters and moods dissolve into one another throughout the building. Similar to the mutual interaction of roof and

body is the relationship between the building and nature. Sunlight penetrating the interior spaces brings the browns and yellows of the walls to life, a response to the beauty of the surrounding pine woods. The outer walls also appear to identify with nature: the alternation of plain and painted window frames, the muted pastel shades of the wall finishes, despite the measured geometry of the forms and structure, add up to a mirror image of the surroundings, and a heterogeneous, almost “picturesque” impression. All in all, no less than a fusion of the architectural attitudes of modern abstraction and naturalism. Rather than being an assemblage of quotations or a juxtaposition of motifs, the building thus declares its essence as an attempt at reconciliation, through distant relationships, of what have hitherto been regarded as adversaries.

Homlokzati fatextűrák:
stilizált ornamentikával elért dekorativitás
Wood textures on the wall:
stylised ornamentation

A belső tornác fedett-nyitott terei
The open-covered spaces of the interior porch

Architects: Katalin Csillag, Zsolt Gunther
(Sh Architects)
Assistants: Krisztián Sallai,
Orsolya Glavanovics, András Kiss
Frame structures: János Szep Jr.
Building Utilities Engineer: Péter Szűcs
Electrical Engineer: Ágoston Perger
Public Utilities: István Horváth

